

Ár 2021, fimmtudaginn 20. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Fura Sóley Hjálmarsdóttir, Einar Bjarni Einarsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Magnús Fannar Sigurhansson.

Fyrir er tekið **mál nr. 22/2020**:

M
gegn
Lífeyrissjóður L

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og L, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 4. desember 2020, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar 8. desember 2020, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Athugasemdir varnaraðila bárust með bréfi dags. 11. janúar 2021 og voru þær sendar sóknaraðila í tölvupósti 12. janúar 2021. Athugasemdir sóknaraðila við þeim bárust 2. febrúar 2021.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 6. og 20. maí 2021

II.

Málsatvik

Þann 7. maí 2002 gaf sóknaraðili út veðskuldabréf nr. X til varnaraðila upphaflega að fjárhæð 2.000.000 kr., tryggt með veði í fasteigninni G. Breyting var gerð á greiðsluskilmálum veðskuldabréfsins þann 8. apríl 2005 þannig að afborganir yrðu 444 í stað 240 eins og upphaflega hafði verið samið um.

Þann 12. ágúst 2008 gaf sóknaraðili út veðskuldabréf nr. Y til varnaraðila, upphaflega að fjárhæð 17.500.000 kr., tryggt með veði í fasteigninni H. Breyting var gerð á greiðsluskilmálum veðskuldabréfsins þann 1. október 2008 þannig að afborgunum af höfuðstól var frestað í eitt ár frá 12. nóvember 2008 til 12. nóvember 2009, en greiða átti vexti með verðbótum á tímabilinu. Þann 21. apríl 2009 var aftur gerð breyting á greiðsluskilmálum veðskuldabréfs nr. Y þannig að vanskilum var bætt við höfuðstól og næsti gjalddagi ákveðinn 12. maí 2010, en við það fékk veðskuldabréfið númerið Z í kerfum varnaraðila.

Þann 8. febrúar 2010 var nauðasamningur sóknaraðila til greiðsluaðlögunar samþykktur, en undir hann féll krafa varnaraðila samkvæmt veðskuldabréfi nr. X. Samkvæmt nauðasamningnum átti greiðsluaðlögun að gilda í 5 ár.

Þann 26. febrúar 2010 komst á tímabundin greiðsluaðlögun fasteignaveðkrafna á íbúðarhúsnæðinu H. Greiðsluaðlögunin átti að gilda til 60 mánaða og féll krafa varnaraðila samkvæmt veðskuldabréfi nr. Z þar undir.

Þann 28. mars 2012 fékk sóknaraðili samþykktu greiðsluaðlögun á ný hjá umboðsmanni skuldara. Þann 23. nóvember 2016 var greiðsluaðlögunarumleita sóknaraðila felld niður.

Í desember 2016 fékk sóknaraðili stöðu lána sinna uppreiknaða og átta greiðslur að hefjast á ný á janúar gjalddögum þeirra árið 2017. Þann 5. janúar 2018 óskaði sóknaraðili eftir skilyrtu veðleyfi vegna yfirvofandi nauðungarsölu á eigninni H, sem varnaraðili samþykkti þann 9. apríl 2018.

III.

Umkvörtunarefni

Sóknaraðili krefst þess aðallega að varnaraðila verði gert að leiðrétta lán sóknaraðila nr. X og Z með endurútreikningi samkvæmt þeim forsendum að eftirstöðvar hins fyrrnefnda láns hafi þann 7. desember 2016 numið 2.054.135 kr. og eftirstöðvar hins síðarnefnda hafi þann 12. desember 2016 numið 21.626.008 kr., að teknu tilliti til afborgana sem greiddar hafa verið af lánunum síðan þá samkvæmt greiðslutilkynningum varnaraðila.

Til vara krefst sóknaraðili að varnaraðila verði gert að greiða sér 5.401.486 kr. með dráttarvöxtum frá 3. desember 2020 til greiðsludags.

Aðalkrafa sóknaraðila byggir á því að vextir af lánunum hafi verið að hluta til fyrndir og eftir atvikum verðbætur. Fyrri lán sóknaraðila nr. X var tekið í gildistíð eldri laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda. Samkvæmt 2. mgr. 3. gr. þeirra laga fynast kröfur um gjaldkræfa vexti á 4 árum. Um síðara lán sóknaraðila nr. Z (áður Y) gilda lög nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Samkvæmt 3. gr., sbr. 2. másl. 1. mgr. 5. gr. þeirra laga gildir almennur fjögurra ára fyrningarfrestur um vexti og verðbætur af kröfum samkvæmt skuldabréfum. Sóknaraðili vísar til þess að meira en 4 ár hafi liðið frá því að greiðslur af lánunum féllu niður, þar til þær hófust að nýju í janúar 2017. Vísar sóknaraðili til þess að varnaraðili hafi ekki tekið tillit til framangreindra fyrningarreglna við uppreikning lánanna í janúar 2017. Varnaraðili hafi því krafist sóknaraðila um afborganir af hærri fjárhæð en lögvarin skuld nemur. Þá hafi varnaraðili ekki leiðrétt mismuninn þegar sóknaraðili óskaði eftir því. Sóknaraðili byggir jafnframt á því að greiðsluaðlögunarumleitarnir hafi ekki áhrif á fyrningartíma, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 736/2014. Af dóminum leiði að miða ætti upphafstíma útreiknings vaxta og verðbóta við dagsetningu fyrsta nýja gjalddaga sóknaraðila frá því í janúar 2017, en ekki óslitið frá síðustu greiðslum eins og varnaraðili hafi gert.

Sóknaraðili hefur fengið óháðan aðila til þess að reikna út stöðu lánanna í janúar 2017 að teknu tilliti til fyrningar og borið það saman við útreikning varnaraðila á lánunum. Samkvæmt þeim útreikningum er samtals 5.401.486 kr. mismunur sem er kröfufjárhæð sóknaraðila í þessu máli.

Aðalkrafa sóknaraðila um að eftirstöðvar lánanna verði endurreiknaðar og leiðréttar, styðst m.a. við 16. gr. laga nr. 121/1994 um neytendalán, fyrningarlög og almennar reglur kröfuréttar. Varakröfu um endurgreiðslu á mismun eftirstöðva styðst við 27. gr. laga um neytendalán og almennar reglur kröfuréttar um endurheimt oftekens fjár. Krafa um dráttarvexti af varakröfu styðst við 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu.

Í viðbótarathugasemdum hafnar sóknaraðili því að hafa byrjað að greiða af lánunum sínum á ný fyrirvaralaust í janúar 2017. Vísar sóknaraðili til þess að hafa gert athugasemdir með tölvupósti til varnaraðila í tengslum við útreikninga á lánunum þann 8. janúar 2017 áður en greiðslur af lánunum hófust á ný. Þá hafi sóknaraðila verið ófært

að gera efnislegar athugasemdir við útreikninga varnaraðila fyrr en eftir að sundurliðun þeirra fékkst afhent þann 13. janúar 2017. Sóknaraðili vildi ekki að lánin myndu lenda í vanskilum og hóf því að greiða af þeim eftir að hafa gert fyrrnefndar athugasemdir. Þá hafi sóknaraðili margítrekað athugasemdir sínar eftir að hafa fengið mat óháðra aðila á stöðu lánanna.

Sóknaraðili tekur fram að fyrri nauðasamningur hans, sem samþykktur var 8. febrúar 2010 og tímabundin greiðsluaðlögun fasteignaveðkrafna í tengslum við það þann 26. febrúar 2010, hafi fallið úr gildi við samþykki umboðsmanns skuldara á umsókn sóknaraðila þann 28. febrúar 2012. Við það hafi greiðsluskjól hafist. Með úrskurðinum hafi ákvörðun umboðsmanns skuldara um að fella niður umleitanir kvartanda um greiðsluaðlögun verið staðfest og þar með hafi greiðsluskjólínu jafnframt lokið. Sóknaraðili lítur svo á að þegar nauðasamningurinn féll úr gildi vegna umsóknar um greiðsluaðlögun hafi það sama átt við um tímabundna greiðsluaðlögun fasteignaveðkrafna, enda sé beint samhengi á milli þeirra umleಿತana og forsendur tímabundnu greiðsluaðlögunarinnar því brostnar. Þá hafi ákvörðun um tímabundna greiðsluaðlögun fasteignaveðkrafna átt að standa í fimm ár og afborganir af láni nr. Y átt að frestast á meðan eða þar til í seinasta lagi apríl 2015. Vísar sóknaraðili til þess að hafi varnaraðili litið svo á að sú ákvörðun væri enn í gildi á þeim tíma þrátt fyrir umsókn sóknaraðila um greiðsluaðlögun, hefði mátt búast við að varnaraðili myndi krefjast endurgreiðslu lánsins í heild eða afborgana af því. Sama megi segja um lok greiðsluskjóls 23. nóvember 2016.

Þá vísar sóknaraðili til þess að kröfur sem falla undir nauðasamninga eða tímabundna greiðsluaðlögun vegna fasteignaveðlana, falli ekki undir neinar af þeim undanþágum frá greiðsluaðlögun einstaklinga sem séu tæmandi taldar í 1. mgr. 3. gr. laga nr. 101/2010 um greiðsluaðlögun einstaklinga. Samkvæmt gagnályktun hljóti því lánin að hafa fallið undir þá greiðsluaðlögun einstaklinga sem umboðsmaður skuldara samþykkti 28. mars 2012.

Sóknaraðili mótmælir afstöðu varnaraðila til dóms Hæstaréttar í máli nr. 736/2014. Sóknaraðili telur ljóst að þar sem kröfur varnaraðila á hendur sér vegna lánanna njóta ekki lögveðsréttar, framlengdi umsókn um greiðsluaðlögun ekki fyrningu þeirra. Sóknaraðili mótmælir jafnframt ákvæðum fyrningarlaga sem varnaraðili vísar til og bendir á að ástæðan fyrir umsókn sinni um greiðsluaðlögun einstaklinga hafi verið sú að hann gat ekki efnt fyrri nauðasamninga.

Þá telur sóknaraðili óumdeilt að hann hafi verið í greiðsluskjóli lengur en 4 ár og því sé ljóst að innan þess tíma hafi sá fyrningartími sem gildir um vexti og verðbætur liði. Þess vegna yrði að miða það tímamark við desember 2012.

IV.

Athugasemdir varnaraðila

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili hafnar því að dómur Hæstaréttar í máli nr. 736/2014 eigi við í þessu máli enda sé ekki um slít fyrningar að ræða eins og var uppi í framangreindum dómi. Þegar greiðsluaðlögunarræði sóknaraðila komust á hafi engar greiðslur verið fallnar í gjalddaga og ógreiddar. Það sama eigi við á því tímabili er sóknaraðili naut tímabundinnar frestunar greiðslna, en á því tímabili hafi varnaraðili verið óheimilt að krefja sóknaraðila um greiðslur eða fella þær í gjalddaga, sbr. a. og b. liður 1. mgr. 11. gr. laga nr. 101/2010 um greiðsluaðlögun einstaklinga. Vísar varnaraðili til þess að hann

hafi fyrst geta krafð sóknaraðila efnda er tímabundinni frestun greiðslna lauk þann 23. nóvember 2016.

Varnaraðili byggir á því að upphaf fyrningarfrests vegna greiðslna af framangreindum veðskuldabréfum hefði í fyrsta lagi verið hægt að miða við þann dag er tímabundinni frestun greiðslna sóknaraðila lauk, sbr. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 150/2007 og 1. mgr. 5. gr. eldri laga nr. 14/1905.

Vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili hafi ekki greitt meira af lánum sínum en honum bar enda hafi vextir og verðbætur ekki verið fyrnd. Af þeirri ástæðu hafnar varnaraðili sjónarmiðum sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár eða skaðabætur á grundvelli 27. gr. laga um neytendalán.

Þá byggir varnaraðili á því að sóknaraðili hafi greitt mánaðarlega af lánum sínum fyrirvaralaust frá og með gjalddögum þeirra í janúar 2017. Þannig hafi nýr fyrningarfrestur byrjað að líða við hverja greiðslu, sbr. 14. og 20. gr. laga nr. 150/2007 og 6. gr. laga nr. 14/1905. Af framangreindu leiði að kröfur varnaraðila hafi verið ófyrndar er tímabundinni frestun greiðslna sóknaraðila lauk.

V.

Niðurstaða

Ágreiningur málsaðila lýtur að því hvort sóknaraðili eigi rétt á endurútreikningi á lánum nr. X, dags. 7. maí 2002 og nr. Z (áður Y), dags. 21. apríl 2008 hjá varnaraðila.

Sóknaraðili byggir á því að vextir af lánum hafi verið að hluta til fyrndir og eftir atvikum verðbætur. Varnaraðili hafi ekki tekið tillit til þess við útreikning á stöðu lána sóknaraðila eftir að tímabundinni frestun greiðslna lauk þann 23. nóvember 2016.

Samkvæmt 2. mgr. 3. gr. laga nr. 14/1905 um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda fyrnast kröfur um gjaldkræfa vexti á fjórum árum. Framangreint ákvæði gildir um fyrra lán sóknaraðila nr. 41742 sem tekið var í gildistíð eldri fyrningarlaga. Um síðara lán sóknaraðila nr. Z (áður Y) gilda lög nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Samkvæmt 3. gr., sbr. 2. másl. 1. mgr. 5. gr. þeirra laga gildir almennur fjögurra ára fyrningarfrestur um vexti og verðbætur af kröfum samkvæmt skuldabréfum.

Af gögnum málsins er ljóst að sóknaraðili innir lokagreiðslu árið 2010 áður en hann fer í greiðsluskjól til 23. nóvember 2016. Fyrstu gjalddagar lánanna eftir greiðsluskjól voru 7. og 12. janúar 2017. Í útreikningum varnaraðila voru vextir reiknaðir frá árinu 2009 af fyrra láni sóknaraðila og árinu 2013 af seinna láni hans. Þegar sóknaraðili sótti um greiðsluaðlögun á grundvelli laga nr. 101/2010 um greiðsluaðlögun einstaklinga hófst tímabundin frestun greiðslna, sbr. 11. gr. laganna. Á meðan á frestun greiðslna stendur er lánardrottnum óheimilt að krefjast eða taka við greiðslu á kröfum sínum, sbr. a-liður 1. mgr. 11. gr. laganna. Vextir falla á skuldir meðan á frestun greiðslna stendur en þeir eru ekki gjaldkræfir, sbr. 2. mgr. 11. gr. laganna. Málshöfðun gegn skuldara er liður í löginneimtu kröfunnar, sbr. 2. mgr. 1. gr. innheimtulaga nr. 95/2008 og 24. gr. a. laga um lögmenn nr. 77/1997. Af dómi Hæstaréttar í máli nr. 736/2014 leiðir að slíta verður fyrningu kröfu með málshöfðun á hendur þeim sem æskir greiðsluaðlögunar, enda sé ekki mælt fyrir um aðra aðferð í lögum nr. 101/2010. Ljóst er að það sé því á ábyrgð varnaraðila að rjúfa fyrningu krafna áður en fjögurra ára fyrningarfresti lýkur. Þegar að sóknaraðili greiðir fyrstu greiðslu eftir að tímabundinni frestun greiðslna lauk voru vextir að hluta til fyrndir. Vextir af lánum sóknaraðila sem voru eldri en fjögurra ára þegar hann greiðir af kröfunum í janúar 2017 voru fyrndir. Varnaraðila var í lófa lagið að rjúfa fyrningu með málshöfðun

á hendur sóknaraðila og verður varnaraðili að bera ábyrgð á því að hafa ekki gert það áður en fjögurra ára fyrningartímabili lauk. Fellst nefndin því á með sóknaraðila að varnaraðila sé skylt að endurreikna lán sóknaraðila með hliðsjón af því að vextir sem eru eldri en fjögurra ára eru fyrndir.

Ú r s k u r ð a r o r ð :

Fallist er á kröfu sóknaraðila M, á hendur varnaraðila L.

Reykjavík, 20. maí 2021

Auður Inga Ingvarsdóttir

Einar Bjarni Einarsson
Hjálmarsdóttir

Fura

Sóley

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Magnús Fannar Sigurhansson